

ANDRÉ GIDE

THESEUS

1947
—
NOBEL
EDEBİYAT
ÖDÜLÜ

ROMAN

Çeviri: AYSEL BORA

♥
CAN

2.
BASKI

ANDRÉ GIDE
THESEUS

Thésée, André Gide

© 1946, Éditions Gallimard, Paris

© 2012, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2012

2. basım: Ağustos 2017, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Alev Özgüner

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Türkmenler Matbaacılık Reklam San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. No: 16-18

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 12584

ISBN 978-975-07-1514-3

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750715143

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

ANDRÉ GIDE
THESEUS

ROMAN

1947 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

Fransızca aslından çeviren

Aysel Bora

André Gide'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Kalpazanlar, 1989

Vatikan'ın Zindanları, 1989

Dünya Nimetleri ve Yeni Nimetler, 1989

Ayrı Yol, 2009

Chopin Üzerine Notlar, 2010

Tohum Ölmezse, 2010

Kadınlar Okulu, 2011

Isabelle, 2011

ANDRÉ GIDE, 1869'da Paris'te doğdu. Yazı hayatına 1891'de yayımladığı *Les Cahiers d'André Walter* ve *Le Traité de Narcisse* ile başladı. Bunları 1894'te *Batak, Dünya Nimetleri*, 1902'de *Ayrı Yol* izledi. André Gide, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra tanındı. Gide'in yazarlıktaki ustalığı, üslubundaki açıklık ve duruluk, bir yandan kitaplarında ortaya koyduğu kaygılarıyla, öte yandan düşüncelerinin karmaşıklığıyla tam bir çelişki içindeydi. 1919'da yazdığı *Pastoral Senfoni* son derece duygulu ve insancıl bir romandı. Gide'in en iyi eseri sayılan *Kalpazanlar* 1925'te yayımlandı. Bu tarihten sonra en ağır konuları işlemekten çekinmedi, her türlü önyargıdan uzaklaşıp yerleşik inanç ve düşüncelere körü körüne bağlanmaktan kaçındı. 1947'de Nobel Edebiyat Ödülü'nü aldı. 1951'de öldü.

AYSEL BORA, İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdikten sonra *Meydan Larousse*'ün çevirmen kadrosunda görev aldı. Bugüne değin, aralarında Jean-Paul Sartre, Georges Simenon, Amin Maalouf, Nathalie Sarraute, David Boratav, Mathias Enard, Milan Kundera, Yasmine Ghata, Gamal Gitani, Doris Dorrie, Christian Jacq gibi pek çok yazarın yapıtını dilimize kazandırdı.

Son yazdığım bu kitabı elbette Anne Heurgon'a ithaf ediyorum, çünkü çalışmamı onun sıcak konukseverliği, hiç eksilmeyen ilgisi, dikkati sayesinde tamamlayabildim. Burada ayrıca Jacques Heurgon'a ve uzun bir sürgün döneminde dostluğun değerini anlamamı sağlayan herkese ve özellikle de, çok uzun zamandan beri kafamda tasarlamış olmama rağmen, o olmasa belki de başlama cesaretini bulamayacağım bir çalışmada beni fazlasıyla yüreklendiren Jean Amrouche'a minnet duygularımı ifade etmek istiyorum.

I

Hayatımı oğlum Hippolytos'a anlatmak isterdim, ona yol göstereceğini diye; ama artık o yok ve ben gene de anlatacağım. Şimdi aktaracağım bir-iki çapkınlık maceramı ona anlatmaya cesaret edemezdim. İnanılmaz derecede mahcup oluyordu, ben de onun önünde aşklarından söz etmeye cesaret edemiyordum. Zaten o aşkların hayatımın ancak ilk yıllarında bir önemi vardı; ama ne olursa olsun, tıpkı tepelediğim çeşit çeşit canavarlar gibi onlar da bana kendimi tanımayı öğretmişlerdir. Çünkü Hippolytos'a, "İnsan öncelikle kim olduğunu anlamalıdır; daha sonra mirasının bilincine varıp ona sahip çıkması lazım gelir," derdim. "Sen istesen de istemesen de, tıpkı benim gibi bir kralın oğlusun. Bunu değiştiremezsin; bu bir gerçek; ona göre davranmak zorundasın." Ama Hippolytos'un, durumunu umursadığı yoktu; hoş, onun yaşındayken ben de öyleydim ya, ama o beni geçiyordu ve tıpkı benim o zamanlar yaptığım gibi, büyük bir rahatlıkla bunu bilmezden geliyordu. Ey, masumiyet içinde yaşanan o ilk yıllar! Tasasız ergenlik dönemi! Bir rüzgârdım, dalgaydım sanki. Bitkiydim; kuştum. Kabıma sığmıyordum ve dış dünyayla her temas bana sınırlarımı göstermekten çok şehvet duygularımı uyandırıyor. Ben kadınları okşamadan önce meyveleri, fidanların kabuğu-

nu, kıyılarıdaki pürüzsüz çakılları, köpeklerin, atların tüylerini okşadım. Pan'ın, Zeus'un ya da Thetis'in bana sunduğu çekici olan her şey beni tahrik ediyordu.

Bir gün babam bana bunun böyle devam edemeyeceğini söyledi. –Neden mi?– Çünkü, öyle ya, ben onun oğluydum ve yerine geçeceğim tahta layık olduğumu göstermek zorundaydım... Oysa taze çimenler ya da kızgın kumlar üzerinde sere serpe otururken kendimi o kadar iyi hissediyordum ki. Gene de babamı haksız bulmuyordum. Elbette aklımı başıma getirmekle iyi yapıyordu. O başıboş hayat ne kadar tatlı olsa da haytalıktan vazgeçerek başardıklarımı ona borçluyum. Babam bana çaba harcamadan büyük, değerli ve kalıcı şeyler kazanılamayacağını öğretti.

İlk büyük çabamı da onun isteği üzerine göstermişimdir. Söylediğine göre Poseidon'un bir kayanın altına sakladığı silahları bulmak için kayaları bir bir kaldırdım. Bu kas çalışması sayesinde gücümün hızla arttığını göreyerek gülüyordu. Ve kaslarım geliştikçe iradem de güçleniyordu. Bu nafile arayış sırasında etrafta ne kadar ağır kaya varsa kaldırdıktan sonra sarayın eşisindeki döşeme taşlarına saldırırken beni durdurdu:

“Silahlardan çok,” dedi, “silahı tutan kol önemlidir; koldan çok ona yol gösteren zekâ ve irade. İşte silahlar. Onları sana teslim etmek için, onlara layık olmanı bekledim. Artık sende bunları kullanacak hırsı ve sadece soylu davalar ve insanlığın mutluluğu için kullanmana izin verecek o zafer arzusunu hissediyorum. Çocukluk zamanın geçti. Erkek ol artık. İnsanlara içlerinden birinin nasıl olabileceğini ve neler yapabileceğini göstermesini bil. Yapılacak büyük işler var. Bunları başa.”

II

Babam Aigeus çok iyi, neredeyse mükemmel biriydi. Aslında onun gerçek oğlu olduğumdan kuşkuluyum. Bana hayat verenin büyük Poseidon olduğunu söylediler. O halde hercai mizacımlı o tanrıdan almışım. İş kadınlara gelince, bağlanmayı asla bilemedim. Bazen Aigeus beni biraz dizginlerdi. Ama bana babalık ettiği ve Attika'da Aphrodite kültünü yeniden onurlandırdığı için ona minnet duyuyorum. Uğursuz bir unutkanlıkla ölümüne sebep olduğum için üzgünüm: Girit'ten dönerken, geminin siyah yelkenlerini indirip beyaz yelkenleri takmayı unutuverdim; halbuki tehlikeli teşebbüsümden zaferle dönecek olursam öyle yapacağım konusunda anlaşmıştık. İnsan her şeyi düşünemiyor ki. Ama kendi kendimi sorguladığımda, ki bunu asla gönüllü olarak yapmam, doğrusunu isterseniz bunun gerçekten unutkanlıktan olduğuna yemin edemem. Aigeus'un beni dizginlediğini söylemişim, özellikle kendisini koca olarak biraz yaşlı bulan, ki zaten Aigeus da kendini yaşlı bulurdu, büyücü Medeia'nın iksirleriyle kendisine ikinci bir gençlik aşılatmak gibi lanet bir fikre kapılarak geleceğimin önünü tıkamış oldu, oysa herkesin bir sırası var. Ama gene de, siyah yelkenleri görünce... Atina'ya döndüğümde onun kendini denize attığını öğrendim.

Şu bir gerçek: Sanırım birkaç önemli hizmetim oldu; yeryüzünü bir sürü tirandan, haydut ve canavardan kesin olarak arındırdım; en yiğit ruhların bile titremeden giremediği bazı tehlikeli bölgelerdeki çapulcuların kökünü kazıdım; insanlar başları daha dik gezsin, başlarına bir şey gelmesinden daha az korksunlar diye gökyüzünü aydınlattım.

Kabul etmek gerekir ki, o dönemlerde kırsal kesimin manzarası hiç de güven verici değildi. Oraya buraya serpilmiş küçük kasabaların arasında, içinden pek tekin olmayan yolların geçtiği ekilmemiş geniş araziler uzanıyordu. Sık ormanlar, daracık dağ geçitleri vardı. En tehlikeli yerlerde haydutlar pusuya yatarak gelen geçencuları öldürüp soyuyor, en hafifinden haraca kesiyordu; hiçbir kolluk kontrolü bunlara işlemiyordu. Haydutlukla çapulculuk, yırtıcı hayvan saldırıları ve sinsi afetlerin kötü güçleri birbirine karışıyor, bu yüzden ihtiyatsız birinin başına bir şey geldiğinde, hangi ilahi ya da insani melanetin kurbanı olduğunu, Oidipus ve Bellerophontes'in alt ettiği Sfenks ya da Gorgo gibi canavarların insan mı tanrı mı olduğunu kimseler bilemiyordu. Açıklanamayan her şey ilahi bir güce bağlanıyor, bölgeye dehşet saçılıyor, kahramanlık bile çoğu zaman tanrılara itaatsizlik olarak görülüyordu. İnsanın kazanmak zorunda olduğu ilk ve en önemli zaferler, tanrılara karşı olmuştur.

İster insan olsun ister tanrı, gerçekten galip sayılmak için, benim Epidaurus'un karanlık devi Kornephoros'a kendi güzüyle yaptığım gibi, onu ancak kendi silahıyla vurmalsın.

Zeus'un yıldırımlarına gelince, bakın size söylüyorum, Prometheus nasıl ateşi ele geçirdiyse, bir gün gelecek, insanoğlu bu yıldırımları da ele geçirmesini bilecek. Evet, bunlar kesin zaferler. Ama benim en zayıf ve en güçlü yanımla olan kadınlara gelince, hep sil baştan alıyor-

dum. Birinden kurtulurken başka birinin ağına düşüyor ve kendim fethedilmeden tekini bile fethedemiyordum. Pirithoos (Ah onunla nasıl da güzel anlaşırdık!) önemli olanın, Herakles'in Omphale'nin kollarında yaptığı gibi kendini koyvermemek olduğunu söylerken haklıydı. Kendimi kadınlardan asla mahrum bırakmak istemediğim ve bunu yapamadığım için de her aşk maceramın başında beni uyarırdı: "Haydi git, ama takılıp kalma." Günün birinde koruma bahanesiyle beni bağladığını, doğrusu ince ama hiç esnemeyen bir iple beni kendine bağladığını iddia eden kadın da zaten... Ama bundan konuşmanın henüz sırası değil.

Hepsinin arasında Antiope beni kendine en çok bağlayandır. Amazonlar kraliçesi olarak, tıpkı tebaası kadınlar gibi tek memeliydi; ama bu durum güzelliğinden hiçbir şey eksiltmiyordu. Yarışarak, güreş ederek vücudunu geliştirmişti ve kasları bizim atletlerinki kadar sıkı ve sertti. Onunla güreştim. Kollarımın arasında bir panter gibi debeleniyordu. Silahı yoktu, pençe ve dişleriyle dövüşüyordu; güldüğüm için (çünkü ben de silahsızdım) ve kendini beni sevmekten alamadığı için öfkeliydi. Bir daha onun gibi bir bakireyle hiç sevişmedim. Daha sonra oğlunu, benim Hippolytos'umu tek memesiyle emzirmesi pek umurumda olmadı. Mirasçımın bu el değmemiş, bu vahşi kadından olmasını istemiştim. Hayatımın yası olacak şeyi daha sonra anlatacağım. Çünkü var olmak, yaşamış olmak yetmiyor: Büyükbaba bana durmadan, miras bırakmak lazım yoksa soyunu tüketirsin derdi. Pittheus, Aigeus benden daha zeki-lerdi; Pirithoos da öyledir. Ama benim de sağduyulu olduğum kabul edilir; beni hiç terk etmeyen iyilik yapma iradesiyle gerisi de kendiliğinden gelir. Bir de beni en gözüpek maceralara iten bir cesaretim vardır. Üstelik hırslıydım da: Kuzenim Herakles'le ilgili bana anlatılan

yiğitlikler kanımı kaynatıyordu ve o zamana kadar yaşadığım Troizen'den Atina'daki manevi babamın yanına gitmek zorunda kalınca, daha güvenli olduğu için deniz yoluyla gitmemi öğütleyen o sözlere ne kadar makul olsa da kulak asmadım. Bunu bilmez değildim; ama tam da tehlikeleri yüzünden ve uçsuz bucaksız dönemeçleriyle karayolları aklımı daha fazla çeliyordu; değerimi göstermek için bir fırsattı bu. Haydutun her türlü sü-ülkeyi yeni baştan yağmalamaya başlamıştı ve Herakles'in Omphale'nin ayakları dibinde nazeninleşmesi yüzünden keyiflerine diyecek yoktu. Ben on altı yaşındaydım. Her şey benden yanaydı. Artık sıra bendeydi. Kalbim küt küt atıyor, sevinçten kabıma sığamıyordum. "Güvende olmakla ve her yanı temizlenmiş yollarla ne işim olur benim!" diye haykırıyordum. Zafer kazanmadan dinlenmeyi de, rahatı da, tembelliği de hor görüyordum. Böylece kendimi önce Peloponnesos kıstağında Atina'ya giden yolda sınımış oldum, Sinis, Kornephoros, Prokrustes, Geryoneus (hayır, sonuncuyu Herakles halletmişti; ben Kerkyon diyecektim) gibi nam salmış karanlık haydutlara hadlerini bildirerek hem kol gücümü hem de cesaretimi sınımış oldum. O dönemde, iyi niyetli, gelen geçene çok yardımcı olan ve çok mübarek bir adama benzeyen Skiron'un şahsında ufak bir hata da işledim; ama bana bunu çok sonra söylediler, ben kendisini çoktan tepelediğim için iş işten geçince, onun da bir haydut olduğuna karar verildi.

İlk aşk zaferim de gene Atina yolunda bir kuşkonmaz çalılığında yüzüme güldü. Perigone uzun boylu, çevik bir kızdı. Babasını öldürmüştüm, bunun karşılığında onu nur topu gibi güzel bir çocukla ödüllendirdim: Menalippos. Hiç zaman kaybetmeme derdinde olduğum için yola devam edince ikisini de gözden kaybettim. Böylece yaptıklarımın takılıp kalmaktan çok, yapacakla-

rımın çağrısına kapıldım hep; benim için en önemli şey, hiç durmadan bir yere varmaktı.

Bu yüzden, sonuçta kendimi pek de tehlikeye atmadığım hazırlık mahiyetindeki bu hikâyelerle lafı uzatmayacağım. Ama sıra Herakles'in bile hiç tatmadığı şahane bir maceraya geldi. Bunu uzun uzun anlatmam lazım.

III

Bu hikâye bir hayli karışıktır. Önce şunu söylemem lazım, Girit Adası güçlü bir adaydı. Orada Minos hüküm sürmekteydi. Minos, oğlu Androgeos'un ölümünden Attika'yı sorumlu tutuyordu ve misilleme olarak bizi yıllık haraca bağlamıştı: Söylendiğine göre Minos'un karısı Pasiphae'nin bir boğayla ilişkisinden olma canavar oğlu Minotaurus'u doyurmak için her yıl yedi genç kızla yedi delikanlı onlara teslim edilecekti. Kurbanlar kurayla seçiliyordu.

Yunanistan'a geldiğim yıldır. Kura dışı olmama rağmen (prenslere kura işlemez), kral babamın karşı çıkmasına kulak asmadan ben de kuraya katılmak istedim. Ayrıcalıklı olmak umurumda değildir ve beni herkesten ayıran şeyin sadece kendi değerim olduğu iddiasındayım. Bir yandan da amacım Minotaurus'u yenip, bu vesileyle Yunanistan'ı bu rezil vergiden kurtarmaktı. Üstelik Attika'ya sürekli güzel, değerli ve tuhaf eşyaların geldiği Girit'i de çok merak ediyordum. Böylece, aralarında arkadaşım Pirithoos'un da bulunduğu diğer on üç kişiye katılarak yola çıktım.

Bir mart sabahı, Minos'un oturduğu ve sarayını inşa ettirdiği adanın merkezi Knossos şehrinin yakınında liman işlevi gören küçük Amnisos kasabasına yanaştık. As-

İnada bir akşam önce gelmemiz gerekiyordu ama şiddetli bir fırtına yüzünden gecikmiştik. Rıhtımda silahlı muhafızlar etrafımızı çevirdi, Pirithoos'la benim hançerlerimizi aldılar, üzerimizde başka silah olmadığından emin oldular, sonra maiyetiyle birlikte Knossos'tan bizi karşılamaya gelen kralın huzuruna çıkarmak üzere götürdüler. Halktan insanlar akın akın gelmiş, bizi görmek için itişip kakışıyorlardı. Erkeklerin hepsinin belden yukarısı çıplaktı. Sadece bir gölgelik altında oturan Minos'un üzerinde yekpare koyu kırmızı kumaştan yapılmış ve zengin kıvrımlar halinde omuzlarından ayak bileklerine kadar inen upuzun bir elbise vardı. Tıpkı Zeus'un göğsü kadar geniş olan göğsüne üç sıra kolye takmıştı. Pek çok Giritlide de kolye vardı ama onlarınki adisindendi; oysa Minos'un kiler zambak motifli altın varaklardan ve değerli taşlardan yapılmıştı.

Minos çift yüzlü baltanın altındaki tahtına oturmuş, ileri doğru uzattığı sağ elinde kendi boyunda altın bir asa tutuyordu; sol elinde ise kolyelerinin üzerindeki benzer ve muhtemelen altından ama daha iri, üç yapraklı bir çiçek vardı. Altın tacının üstünde tavus, devekuşu ve yalıçapkını tüylerinden muazzam bir sorguç yükselmekteydi. Adasına birer mahkûm olarak geldiğimizi düşünürsek alaycı da sayılabilecek bir gülümsemeyle hoş geldiniz, dedikten sonra bizi uzun uzun süzdü. İki yanında kraliçe ve iki prenses kızı ayakta durmaktaydı. Büyüğünün beni gözüne kestirdiğini hemen fark ettim. Muhafızlar bizi götürmeye hazırlanırken, kızın babasına doğru eğildiğini gördüm ve Yunanca (alçak sesle ama benim kulağım keskindir), "Yalvarırım, onu alma," dediğini işittim, bir yandan da parmağıyla beni işaret ediyordu. Minos gene gülümsedi ve emirler verdi, sonunda götürülenler arkadaşlarım oldu. Karşısında bir başıma kalır kalmaz, Minos beni sorguya çekmeye başladı.

Kendi kendime çok ihtiyatlı hareket edeceğime ve soylu köklerimi, hele hele gözü kara niyetimi hiçbir şekilde belli etmeyeceğime dair söz verdiğim halde, prensesin dikkatini çektiğim andan itibaren oyunumu açıkça oynamanın daha iyi olacağını düşündüm, Pittheus'un torunu olduğumu açık açık söylersem, hem kızı kendime daha çok bağlayacak, hem de kralın itibarını kazanacaktım. Hatta Attika'da benim büyük Poseidon'un oğlu olduğum söylentilerinin dolaştığını da çıtlattım.

Bunun üzerine Minos, durumu açıklığa kavuşturmak için büyük bir ciddiyetle, beni hemen dalga denemesinden geçireceğini söyledi. Bense her türlü denemeden zaferle çıkacağımdan emin olduğumu kesin bir dille açıkladım. Minos'un kendisi değilse bile, saraydaki hanımlar benim kendime olan güvenim karşısında pek bir etkilendiler.

"Şimdi gidip yemek yiyin bakalım," dedi Minos. "Arkadaşlarınız masada sizi bekliyor. Zorlu bir geceden sonra karnınızı doyurmaya ihtiyacınız vardır, bizim burarlarda böyle deriz biz. Dinlenin. Akşamüzeri, gelişinizin onuruna düzenlenen resmî oyunlarda hazır bulunacağınızı umarım. Daha sonra sizi Knossos'a götüreceğiz, Prens Theseus. Sarayın bir odasında uyuyacak ve yarın bir akşam yemeğine katılacaksınız; kendinizi evinizde gibi hissedeceğiniz ve hanımların anlatacağınız ilk kahramanlıklarınızı mutlulukla dinleyecekleri, aile arasında basit ve küçük bir akşam yemeği. Şimdi onlar şenlik için hazırlanmaya gidiyorlar. Sizinle orada buluşuyoruz, siz ve arkadaşlarınız, prenslik makamınıza uygun olarak kraliyet locasının hemen altında oturacaksınız, elbet arkadaşlarınız da sizin itibarınızdan yararlanacaklar, çünkü sizi onlardan ayırdığının belli olmasını istemem."

Bu şenlik denize bakan geniş ve yarım daire şeklinde bir amfiteyatroda yapılıyordu. Knossos'tan, Lyttos'tan,

hatta bana söylendiğine göre iki yüz stadyum¹ uzaklıkta-ki Gortyn'den, daha başka şehirlerden ve komşu köylerden, anlaşılan nüfusu bayağı kalabalık olan kırsal kesimden kadın erkek bir sürü insanı akın akın buraya çekmişti. Fena halde şaşırmıştım ve Girtililerin bana ne kadar tuhaf geldiklerini anlatamam. Amfitiyatronun basamaklarında yer bulamayanlar koridorlarda ve merdiven basamakları boyunca itişip kakışıyordu. Sayıları erkeklerden hiç de aşağı kalmayan kadınların çoğunun belden yukarısı çıplaktı; pek azı korsaj giymişti; bu korsajlar da, itiraf etmeliyim ki bana müstehcen gelen bir âdete göre derin biçimde oyulmuştu ve göğüsleri ortada bırakıyordu. Erkeği kadını, kısa korse ve kemerlerle bellerini o kadar sıkılmışlardı ki, birer kum saatine benzemişlerdi. Neredeyse hepsi de esmer tenli olan erkekler ellerinde, bileklerinde, boyunlarında neredeyse kadınlar kadar yüzük, bilezik ve kolye taşımaktaydılar. Kadınlar bembeyazdı. Kralı, erkek kardeşi Rhadamanthys'i ve arkadaşı Daidalos'u saymazsak kimsede sakal bıyık yoktu. Bizi altına oturttukları ve oldukça yüksek bir yerden arenaya hâkim olan bir peykedeki saraylı hanımlar kıyafetleri, süs ve mücevherleriyle muhteşem bir şatafat sergilemekteydiler. Her biri, tuhaf bir şekilde kalçaların altında kabarıp genişleyen ve işlemeli farbalalar halinde beyaz deri çizmeli ayaklara kadar inen volanlı etekler giymişlerdi; aralarındaki kraliçe peykenin tam ortasında, ihtişamıyla hepsinden daha fazla dikkat çekiyordu. Kolları ve gerdanı çıplaktı. Dolgun göğüslerinin üzerinde inciler, mineler ve değerli taşlar sıralanmaktaydı. Yüzü uzun siyah buklelerle çevriliydi ve alınına küçük perçemler düşürmüştü. Dolgun dudakları, kalkık bir burnu, öküz bakışlı tabir edilen bomboş iri

1. Eski Yunan'da yaklaşık 180 metrelik uzunluk ölçüsü. (Ç.N.)

gözleri vardı. Saçının üstüne değil de, koyu renk kumaştan gülünç bir başlığın üzerine geçirilen altın bir taç takmıştı, tacın ortasından yükselen şapka alnın önünde bounuz gibi sivri bir çıkıntıyla son buluyordu. Kemerine kadar önünü açıkta bırakan korsajı sırtının üst kısmını kapatıyor ve muazzam bir evaze yakayla sona eriyordu. Etrafına yayılan eteği krem rengi zemin üzerine üç sıra işlemeyle hayranlık uyandırıyor: en üstte mor zambaklar, ortada safran çiçekleri ve en altta yapraklarıyla menekşeler. Ben hemen onun altındaki sırada oturduğum için, başımı döndürdüğümde neredeyse burnum eteğe değiyordu; renk seçimine, desenlerin güzelliğine, işlemedeki incelik ve mükemmelliğe hayran kalıyordum.

Kızların büyüğü Ariadne annesinin sağında oturmuş, boğa güreşine başkanlık ediyordu, süsü annesinden daha sönüktü ve farklı renklerde giyinmişti. Kardeşininki gibi onun eteğinde de iki sıra işleme vardı: üst sırada köpek ve geyikler, alt sırada köpek ve keklikler. Pasiphae'nin solundaki, yaşı bayağı küçük olan Phaidra için varsa yoksa çember çevirerek koşuşan çocuklarla, daha aşağıda çömelmiş bilye oynayan daha küçük çocuklardı. Gösteriden çocuksu bir zevk alıyordu. Bense bu kadar yenilik karşısında sersemlemiş bir halde gösteriyi izlemekte zorlanıyordum; ama koronun, dansçılarının, ardından dövüşçülerin meydanı terk etmesinden sonra arenada tehlikeli gösteriler yapan cambazların esnekliği, çevikliği ve kıvraklığı karşısında şaşırmadan da edemedim. Yakında kendim de Minotaurus'la karşı karşıya gelmek zorunda olduğum için, onların boğayı yormaya ve atlatmaya yönelik hile ve şaşırtmacalarını izleyerek kendime epeyce ders çıkarttım.

André Gide, yalnız çağdaş
Fransız edebiyatının
kurucularından değil,
aynı zamanda Fransız
modernizminin önde gelen
entelektüellerinden biri.

Charles Gide arşivi / Gallica

André Gide'in Yunan mitolojisinden esinlenerek kaleme aldığı kısa bir roman *Theseus*. Tam bir tarihsel uygunluk peşinde olmayan Gide, mitlerin de çeşitli yorumlara açık olduğunu bir kez daha gösteriyor.

Gide, *Theseus*'un ağzından, büyük kahramanın hayatının farklı dönemlerini, yaşadığı aşkları, gösterdiği kahramanlıkları, maceradan maceraya koşarken gerektiğinde nasıl kurnazca davrandığını, aklın merkezi Atina'yı ihya edişini anlatıyor. Bu sırada yer yer Gide'in sesi, kahramanının sesine karşılıyor... Kaderi olgunlukla karşılayan bilge *Theseus*, hesap verme zamanı gelen André Gide biraz da!

Ben kaderimi tamamladım. Ardımda Atina şehir devletini bırakıyorum. Ben Atina'yı, karım ve oğlumdan daha çok sevdim. Onu kendi şehrim yaptım. Benden sonra benim düşüncelerim ölümsüzce orada yaşayacak. Yalnız ölmeyi gönül rızasıyla bekliyorum. Dünyaya nimetlerini tattım. Benden sonra, benim sayemde insanların kendilerini daha mutlu, daha iyi ve daha özgür hissedeceklerini düşünmek içimi açıyor. Ben eserimi gelecekteki insanlığın iyiliği için yarattım. Yaşadım.

Kapak resmi: LAURENT DE LA HYRE

ISBN 978-975-07-1514-3

9 789750 715143